

Nr 77.

Ankom till riksdagens kansli den 16 maj 1916 kl. 5.30 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inrättande av ett statsstuteri vid Ottenby.

I en till riksdagen den 7 april 1916 avlåten, till jordbruksutskottets förberedande behandling hänvisad proposition, nr 174, har Kungl. Maj:t under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva

dels att å Ottenby kungsladugård med underlydande må upprättas ett statsstuteri för omkring 100 moderston och 5 stambeskällare samt i övrigt anordnat i huvudsaklig överensstämmelse med i statsrådsprotokollet av departementschefen angiven plan;

dels ock att för bestridande av kostnaderna för stuteriets anläggning må av de i statskontoret inestående hästförsäljningsmedel tagas i anspråk ett belopp av högst 536,700 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till berörda statsrådsprotokoll.

Motioner.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehäft två inom riksdagen väckta likalydande motioner nr 54 i första kammaren av herr *Malmberg* och nr 113 i andra kammaren av herr *Andersson* i Knäppinge *m. fl.*, däri hemstälts, att riksdagen, i enlighet med reservanternas inom jordbruksutskottet vid 1914 års senare riksdag gjorda uttalande och första kammarens beslut, ifråga om anordnande av ett statsstuteri för ädelt blod vid Ottenby, må besluta anordnande av dylikt stuteri och därtill anvisa medel av de belopp, som influtit till staten från hästexporten,

samt vidare påkalla en utredning rörande anordnande efter hand av avelscentra och platser därför för de andra typerna.

Den ädla hästavelns betydelse för ett land framför allt i militärt hänseende torde knappast kunna överskattas. Den stora förbrukningen av varmblodiga hästar under det nu pågående kriget har också tydligt ådagalagt vikten av att den inhemska aveln bedrivs efter sådana grunder och i den omfattning att behovet jämväl under de mest kritiska förhållanden kan nöjaktigt fyllas.

Av den i statsrådsprotokollet förebragta utredningen framgår oförtydligt, att den ädla hästaveln i vårt land under de senaste femton åren i oroväckande grad minskats. För orsakerna härtill hava i nämnda utredning så utförligt redogjorts, att utskottet anser obehövt att här upprepa desamma. Efter inträdande av de alltjämt rådande utrikespolitiska förvecklingarna har den varmblodiga hästavelns redan förut betänkliga läge blivit än mer kritiskt. Särskilt ifråga om importen från utlandet av hingstmateriel, till vilken Sverige hittills i brist på tillräcklig inhemska produktion är i stor utsträckning hänvisad, möta på grund av nämnda förhållanden för närvarande och med sannolikhet även för en längre tid framåt stora svårigheter.

Det läge, vari vår ädla hästavel sålunda för närvarande befinner sig, torde påkalla ett kraftigt ingripande från statsmakternas sida. I detta avseende torde flera olika vägar vara tänkbara. Samtliga de i ärendet hörda fackmyndigheter äro emellertid, enligt vad utredningen ger vid handen, fullt ense därom, att en konsolidering av det inom landet ännu befintliga varmblodiga hästmaterialet vid ett av staten upprättat stuteri skulle vara det ur alla synpunkter lämpligaste sättet att under alla eventualiteter säkerställa landets produktion av varmblodiga hästar i såväl kvalitativt som kvantitativt avseende.

Utskottet delar även denna av departementschefen jämväl hävdade uppfattning.

Från vissa håll har såsom också departementschefen framhållit uttalats, att genom konkurrens med ett statsstuteri de enskilda hästuppfödarnas avsättningsmöjligheter för varmblodiga hästar eventuellt skulle minskas. Utskottet vill emellertid med hänsyn härtill understryka departementschefens yttrande att försäljning från stuteriet av remonter icke är avsett att förekomma annat än i särskilda undantagsfall. Utskottet är dessutom av den förvissningen att i den mån den varmblodiga aveln bliver inom landet konsoliderad, staten skall beredas tillfälle att i större utsträckning än hittills varit fallet från enskilda hästuppfödare inköpa erforderligt avelsmateriel.

Utskottet.

Tillika vill utskottet i anledning av i ärendet gjort uttalande rörande statens tillbandahållande av beskällare av ädelt slag framhålla det enligt utskottets uppfattning för avelns befrämjande betydelsefulla däri att fortfarande som hittills lantbeskällare utstationeras icke blott i trakter, där intresset för avelsarbetet i fråga är särskilt stort, utan jämväl inom övriga delar av landet, där betingelser för varmblodsaveln förefinnas.

Mot stuteriets förläggning såsom föreslagits till Ottenby kungsladugård på Öland, vilken plats sedan decennier tillbaka vitsordats såsom den för ändamålet yppersta, har utskottet intet att erinra. — Visserligen torde faran av dess exponerade läge vid krigstillfälle icke böra förbises men å andra sidan synes med hänsyn till de av departementschefen framhållna synpunkter i frågan talande skäl föreligga för att det oaktat förlägga stuteriet till nämnda plats.

Den i statsrådsprotokollet framlagda plan för stuteriet ger icke anledning till någon invändning från utskottets sida.

Vad departementschefen anfört såväl angående den tillämnade indragningen av Strömsholms hingstdepå och ridskolans övertagande av det av depån nu disponerade området jämte byggnader som ock rörande blivande avlöningsstat och avlöningsvillkor för tjänstemännen vid stuteriet, synes utskottet icke i frågornas nuvarande läge påkalla något utskottets yttrande.

Utskottet, som delar departementschefens åsikt, att stuteriet bör bedrivas i samband med ett väl skött jordbruk, har icke funnit något att erinra mot de för stuteriet beräknade anläggningskostnaderna. Beträffande inventarieanskaffningen anser emellertid utskottet, att särskilt med hänsyn till den dragkraft och den gödsel, som kan erhållas från stuteriet, större kreatursbesättning än som för jordbrukets rationella bedrivande är oundgängligen nödvändig, ej bör anskaffas.

Mot de i statsrådsprotokollet gjorda beräkningar över driftkostnaderna för stuteriet synes icke någon invändning kunna göras.

Organisationens genomförande på i berörda statsrådsprotokoll antytt sätt finner utskottet jämväl tillfredsställande.

Då utskottet anser välbetänkt och lämpligt, att för stuteriets anläggning till erforderligt belopp användas de i statskontoret inestående hästförsäljningsmedel, tillstyrker utskottet Kungl. Maj:ts förslag härom.

Beträffande de i ämnet väckta motionerna så torde dessa i vad de avse inrättande av ett statsstuteri för ädelt blod vid Ottenby få anses besvarade genom utskottets tillstyrkan av Kungl. Maj:ts ifrågasvarande framställning. Motionärerna hava emellertid inriktat sin framställning jämväl på vidtagande av vissa åtgärder från statsmakternas

sida för främjande av den kallblodiga rasen tillhörande nordsvenska hästen och ardennerhästen.

Ehuruväl den varmblodiga hästen, varmed de beridna truppförbanden inom armén remonteras, med hänsyn härtill obestriddigen får anses såsom den ur försvarets och därmed även ur statens synpunkt mest betydelsefulla, bör den kallblodiga rasens värde ur jordbrukets, skogsbrukets och industriens synpunkt i lika hög grad uppskattas. Vad den nordsvenska hästen beträffar torde denna dessutom med fördel kunna användas såsom draghäst vid artilleriet, ingenjörtrupperna och trängen.

Utskottet delar också motionärernas uppfattning om vikten av en inom landet rationellt bedriven kallblodig hästavel ävensom att, där så erfordras, ett ingripande från statens sida i reglerande syfte bör ske.

Motionärernas önskemål hava ifråga om den nordsvenska hästaveln, vilken för övrigt visat sig vara i hög grad ekonomiskt lönande, redan behjärtats av statsmakterna genom anvisande av anslag till uppehållande av en hästuppfödninganstalt vid Vången i Jämtlands län. Huruvida det icke skulle vara lämpligt att inrätta en liknande anstalt för uppfödning av ardennerhästen, vilken alltjämt är föremål för import från utlandet, torde möjligen kunna ifrågasättas. Emellertid synes det stora intresse, varmed ardenneraveln omfattas av de enskilda hästuppfödarna i landet, och den framgångsrika utveckling, som särskilt inom vissa trakter ernåtts för produktion just vad gäller avelsmaterial, väl borga för rasens alltjämt fortgående utveckling. Några särskilda åtgärder från statens sida för främjande av aveln ifråga på det sätt, som motionärerna tänkt sig, anser utskottet därför åtminstone icke för närvarande vara av behovet påkallade.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

1) att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition medgiva

dels att å Ottenby kungsladugård med underlydande må upprättas ett statsstuteri för omkring 100 moderston och 5 stambeskällare samt i övrigt anordnat i huvudsaklig överensstämmelse med i statsrådsprotokollet av departementschefen angiven plan;

dels ock att för bestridande av kostnaderna för stuteriets anläggning må av de i statskontoret innesående hästförsäljningsmedel tagas i anspråk ett belopp av högst 536,700 kronor.

2) att förevarande motioner i vad de icke blivit besvarade genom beslutet under 1) icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 16 maj 1916.

På jordbruksutskottets vägnar:

RAOUL HAMILTON.

Närvarande: se utlåtande nr 76.

Reservation

av herrar *Linders*, *Nilsson* i Tånga, *Tysk* och *Molin*.
